

OZNÁMENIE KOMISIE

Rámec Európskej únie pre štátnu pomoc vo forme náhrady za služby vo verejnom záujme (2011)

(Text s významom pre EHP)

(2012/C 8/03)

1. ÚČEL A ROZSAH

1. Je možné, že na to, aby určité služby všeobecného hospodárskeho záujmu mohli fungovať na základe zásad a podmienok, ktoré im umožnia splniť svoj účel, je potrebné poskytnúť finančnú pomoc zo strany verejných orgánov, a to tam, kde príjmy pochádzajúce z ich poskytovania neumožňujú pokryť náklady vyplývajúce zo záväzku služieb vo verejnom záujme.
2. Z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie ⁽¹⁾ vyplýva, že náhrada za služby vo verejnom záujme nepredstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ak spĺňa určité podmienky ⁽²⁾. Ak sú tieto podmienky splnené, článok 108 zmluvy sa neuplatňuje.
3. Ak náhrada za služby vo verejnom záujme tieto podmienky nespĺňa, a pokiaľ sú splnené všeobecné kritériá pre uplatnenie článku 107 ods. 1 zmluvy, predstavuje takáto náhrada štátnu pomoc a vzťahujú sa na ňu články 106, 107 a 108 zmluvy.
4. Komisia vo svojom oznámení o uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci Európskej únie na náhrady za služby všeobecného hospodárskeho záujmu ⁽³⁾ objasňuje podmienky, za ktorých sa náhrada za služby vo verejnom záujme pokladá za štátnu pomoc. V nariadení Komisie o uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní
5. V článku 106 ods. 2 zmluvy je stanovený právny základ na posúdenie zlučiteľnosti štátnej pomoci poskytovanej v prípade služieb všeobecného hospodárskeho záujmu. Uvádza sa v ňom, že podniky poverené poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu alebo podniky, ktoré majú povahu fiškálneho monopolu, podliehajú pravidlám obsiahnutým v zmluve, najmä pravidlám hospodárskej súťaže. V článku 106 ods. 2 zmluvy je však stanovená výnimka z uplatňovania týchto pravidiel uvedených v zmluve pre prípad, že by uplatňovanie pravidiel hospodárskej súťaže znemožnilo právne alebo v skutočnosti plniť zverené úlohy. Táto výnimka sa uplatňuje len v prípadoch, v ktorých nie je ovplyvnený rozvoj obchodu v takom rozsahu, aby to bolo v rozpore so záujmami Únie.
6. V rozhodnutí Komisie 2012/21/EÚ ⁽⁵⁾ o uplatňovaní článku 106 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na štátnu pomoc vo forme náhrady za službu vo verejnom záujme udeľovanej niektorým podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu ⁽⁶⁾ sú stanovené podmienky, za ktorých sa určité typy náhrady za služby vo verejnom záujme pokladajú za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článku 106 ods. 2 zmluvy a nevzťahuje sa nich požiadavka predchádzajúcej notifikácie podľa článku 108 ods. 3 zmluvy.
7. Zásady stanovené v tomto oznámení sa uplatňujú na náhradu za služby vo verejnom záujme len vtedy, ak predstavuje štátnu pomoc, na ktorú sa nevzťahuje rozhodnutie 2012/21/EÚ. Na takúto náhradu sa vzťahuje požiadavka predchádzajúcej notifikácie podľa článku 108 ods. 3 zmluvy. V tomto oznámení sa stanovujú podmienky, za ktorých možno štátnu pomoc označiť za zlučiteľnú s vnútorným trhom podľa článku 106 ods.

⁽¹⁾ Rozsudky vo veci C-280/00 Altmark Trans GmbH a Regierungspräsidium Magdeburg/Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH („Altmark“), Zb. 2003, s. I-7747 a v spojených veciach C-34/01 až C-38/01 Enirisorse SpA/Ministero delle Finanze, Zb. 2003, s. I-14243.

⁽²⁾ Súdny dvor vo svojom rozsudku vo veci Altmark konštatoval, že náhrada za služby vo verejnom záujme nepredstavuje štátnu pomoc za predpokladu, že sú splnené štyri súhrnné kritériá. Po prvé, príjemca musí byť skutočne poverený plnením záväzkov služby vo verejnom záujme a záväzky musia byť jasne definované. Po druhé, parametre, na základe ktorých sa náhrada vypočítava, musia byť vopred stanovené objektívnym a transparentným spôsobom. Po tretie, náhrada nesmie presiahnuť sumu potrebnú na pokrytie všetkých alebo časti nákladov vzniknutých pri plnení záväzkov služby vo verejnom záujme pri zohľadnení relevantných príjmov a primeraného zisku. Napokon, ak podnik, ktorý má plniť záväzky služby vo verejnom záujme, nebol v konkrétnom prípade vybraný v súlade s postupom verejného obstarávania, ktorý by umožnil výber uchádzača schopného poskytovať tieto služby verejnosti za najnižšiu cenu, výška potrebnej náhrady sa musí stanoviť na základe analýzy nákladov, ktoré by pri výkone týchto povinností vznikli bežnému podniku, dobre riadenému a primerane vybavenému príslušnými prostriedkami.

⁽³⁾ Pozri stranu 23 tohto úradného vestníka.

⁽⁴⁾ Pozri stranu 4 tohto úradného vestníka.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ L 7, 11.1.2012, s. 3.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ L 7, 11.1.2012.

2 zmluvy. Nahrádza rámec Spoločenstva pre štátnu pomoc vo forme náhrady za služby vo verejnom záujme ⁽¹⁾.

8. Zásady stanovené v tomto oznámení sa uplatňujú na náhradu za služby vo verejnom záujme v oblasti leteckej a námornej dopravy bez toho, aby boli dotknuté prísnejšie osobitné ustanovenia uvedené v právnych predpisoch Únie týkajúcich sa príslušných sektorov. Nevzťahujú sa na sektor pozemnej dopravy, ani na sektor verejnoprávneho vysielania, na ktorý sa vzťahuje oznámenie Komisie o uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci na verejnoprávne vysielanie ⁽²⁾.
9. Pomoc pre poskytovateľov služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, ktorí sa nachádzajú v ťažkostiach, sa bude posudzovať podľa usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu firiem v ťažkostiach ⁽³⁾.
10. Zásady stanovené v tomto oznámení sa uplatňujú bez toho, aby boli dotknuté:
 - a) požiadavky uvedené v právnych predpisoch Európskej únie v oblasti hospodárskej súťaže (najmä v článkoch 101 a 102 zmluvy);
 - b) požiadavky uvedené v právnych predpisoch Európskej únie v oblasti verejného obstarávania;
 - c) ustanovenia smernice Komisie 2006/111/ES zo 16. novembra 2006 o transparentnosti finančných vzťahov členských štátov a verejných podnikov a o finančnej transparentnosti v niektorých podnikoch (smernica o transparentnosti) ⁽⁴⁾;
 - d) dodatočné požiadavky vyplývajúce zo zmluvy alebo z právnych predpisov Únie týkajúcich sa príslušných sektorov.

2. PODMIENKY UPRAVUJÚCE ZLUČITEĽNOSŤ NÁHRADY ZA SLUŽBY VO VEREJNOM ZÁUJME, KTORÁ PREDSTAVUJE ŠTÁTNU POMOC

2.1. Všeobecné ustanovenia

11. V súčasnom štádiu vývoja vnútorného trhu možno štátnu pomoc, ktorá nepatrí do pôsobnosti rozhodnutia 2012/21/EÚ, vyhlásiť za zlučiteľnú s článkom 106 ods. 2 zmluvy, ak je nevyhnutná na poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu a neovplyvňuje rozvoj obchodu v takom rozsahu, ktorý by bol v rozpore so záujmami Únie. Podmienky stanovené v oddieloch 2.2 až 2.10 musia byť splnené, aby bola takáto rovnováha dosiahnutá.

2.2. Skutočná služba všeobecného hospodárskeho záujmu podľa článku 106 zmluvy

12. Pomoc sa musí poskytnúť na skutočné a riadne definované služby všeobecného hospodárskeho záujmu v zmysle článku 106 ods. 2 zmluvy.
13. Vo svojom oznámení o uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci Európskej únie na náhradu za služby všeobecného hospodárskeho záujmu Komisia uviedla usmernenie o požiadavkách týkajúcich sa definície služieb všeobecného hospodárskeho záujmu. Členské štáty nemôžu spájať osobitné záväzky služieb vo verejnom záujme so službami, ktoré už sú alebo môžu byť poskytované v uspokojivej miere a za podmienok – napr. napr. pokiaľ ide o cenu, objektívne znaky kvality, kontinuitu a prístup k službe – zlučiteľných s verejným záujmom, ako ho definuje štát, podnikmi pôsobiacimi za bežných trhových podmienok. Pokiaľ ide o otázku, či môže službu poskytnúť trh, posúdenie Komisie je obmedzené na kontrolu, či členský štát neurobil pri definícii zjavnú chybu, ak sa v právnych predpisoch Únie nenachádzajú prísnejšie ustanovenia.
14. Pokiaľ ide o rozsah uplatňovania zásad stanovených v tomto oznámení, členské štáty by mali preukázať, že riadne zväzili potrebu služieb vo verejnom záujme podporovaných prostredníctvom verejnej konzultácie alebo iných vhodných nástrojov, aby tak zohľadnili záujmy používateľov a poskytovateľov. Táto požiadavka sa neuplatňuje, ak je zjavné, že nová konzultácia neposkytne žiadny významný prínos nad rámec súčasnej konzultácie.

2.3. Potreba poverovacieho aktu, v ktorom by boli uvedené záväzky služieb vo verejnom záujme a metódy výpočtu náhrady

15. Zodpovednosťou za poskytovanie služby všeobecného hospodárskeho záujmu musí byť poverený príslušný podnik jedným alebo viacerými aktmi, ktorých formu môže upraviť každý členský štát. Pojem „členský štát“ sa vzťahuje na ústredné, regionálne a miestne orgány.
16. Akt alebo akty musia zahŕňať najmä:
 - a) obsah a trvanie záväzkov služby vo verejnom záujme,
 - b) príslušný podnik a prípadne príslušné územie,
 - c) povahu akýchkoľvek výhradných alebo osobitných práv priznaných podniku príslušným orgánom,
 - d) opis mechanizmu náhrady a parametre na výpočet, kontrolu a prehodnocovanie náhrady a

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 297, 29.11.2005, s. 4.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 257, 27.10.2009, s. 1.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 244, 1.10.2004, s. 2.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ L 318, 17.11.2006, s. 17.

- e) opatrenia na predchádzanie vzniku nadmernej náhrady a na vrátenie takejto nadmernej náhrady.

2.4. Trvanie obdobia poverenia

17. Trvanie obdobia poverenia by malo byť odôvodnené odkazom na objektívne kritériá, ako je potreba amortizovať neprevoditeľné fixné aktíva. V zásade by trvanie obdobia poverenia nemalo byť dlhšie ako obdobie potrebné na odpísanie najviac podstatného aktíva potrebného na poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu.

2.5. Dodržiavanie smernice 2006/111/ES

18. Pomoc sa bude pokladať za zlučiteľnú s vnútorným trhom na základe článku 106 ods. 2 zmluvy iba vtedy, ak podnik dodrží ustanovenia smernice 2006/111/ES⁽¹⁾ tam, kde sa táto smernica uplatňuje. Pomoc, ktorá nedodržiava ustanovenia tejto smernice, sa pokladá za pomoc, ktorá ovplyvňuje rozvoj obchodu v takom rozsahu, že by to bolo v rozpore so záujmami Únie v zmysle článku 106 ods. 2 zmluvy.

2.6. Dodržiavanie pravidiel Únie v oblasti verejného obstarávania

19. Pomoc sa bude pokladať za zlučiteľnú s vnútorným trhom na základe článku 106 ods. 2 zmluvy iba vtedy, ak zodpovedný orgán pri poverovaní daného podniku poskytovaním služby dodrží alebo sa zaviazá dodržiavať uplatniteľné pravidlá Únie v oblasti verejného obstarávania. Zahŕňa to všetky požiadavky týkajúce sa transparentnosti, rovnakého zaobchádzania a nediskriminácie vyplývajúce priamo zo zmluvy alebo prípadne zo sekundárnych právnych predpisov Únie. Pomoc, ktorá nedodržiava tieto pravidlá a požiadavky, sa pokladá za pomoc, ktorá ovplyvňuje rozvoj obchodu v takom rozsahu, že by to bolo v rozpore so záujmami Únie v zmysle článku 106 ods. 2 zmluvy.

2.7. Nediskriminácia

20. Ak orgán poverí poskytovaním tej istej služby všeobecného hospodárskeho záujmu viacerým podnikom, náhrada by sa v prípade každého podniku mala vypočítavať na základe tej istej metódy.

2.8. Výška náhrady

21. Výška náhrady nesmie presahovať sumu potrebnú na pokrytie čistých nákladov⁽²⁾ na plnenie záväzkov služieb vo verejnom záujme a primeraný zisk.
22. Výšku náhrady možno stanoviť buď na základe očakávaných nákladov a príjmov, alebo na základe skutočne vznik-

nutých nákladov a skutočne dosiahnutých príjmov, alebo kombináciou uvedených dvoch možností, v závislosti od stimulov na zvyšovanie efektívnosti, ktoré členský štát chce od začiatku poskytnúť v súlade bodmi 40 a 41.

23. Ak je náhrada stanovená – celá alebo čiastočne – na základe očakávaných nákladov a príjmov, očakávané príjmy a náklady musia byť uvedené v poverovacom akte. Musia sa opierať o hodnoverné a overiteľné parametre týkajúce sa hospodárskeho prostredia, v ktorom sa služba všeobecného hospodárskeho záujmu poskytuje. Musia sa opierať prípadne o odborné znalosti sektorových regulátorov alebo iných subjektov nezávislých od podniku. Členské štáty musia uviesť zdroje, z ktorých sa pri odhadoch vychádzalo⁽³⁾. Odhad nákladov musí odrážať očakávané zvýšenie efektívnosti poskytovateľa služby všeobecného hospodárskeho záujmu počas trvania poverenia.

Čisté náklady potrebné na plnenie záväzkov služieb vo verejnom záujme

24. Čisté náklady, ktoré sú alebo podľa očakávania budú potrebné na plnenie záväzkov služby vo verejnom záujme, by sa mali vypočítavať podľa možnosti s použitím metodiky výpočtu čistých nákladov, ktorým sa možno vyhnúť, a to tam, kde to vyžadujú právne predpisy Únie alebo vnútroštátne právne predpisy a v iných prípadoch, kde je možné to urobiť.

Metodika výpočtu čistých nákladov, ktorým sa možno vyhnúť

25. V prípade metodiky výpočtu čistých nákladov, ktorým sa možno vyhnúť, sa náklady, ktoré sú alebo podľa očakávania budú potrebné na plnenie záväzkov služieb vo verejnom záujme, vypočítajú ako rozdiel medzi čistými nákladmi poskytovateľa so záväzkom poskytovať služby vo verejnom záujme a čistými nákladmi alebo ziskom toho istého poskytovateľa bez takejto záväzku. Osobitná pozornosť sa musí venovať správne posúdeniu nákladov, pri ktorých sa v prípade absencie záväzku poskytovať služby vo verejnom záujme očakáva, že sa im poskytovateľ vyhne, a príjmov, pri ktorých sa očakáva, že ich nedosiahne. Vo výpočte čistých nákladov by sa mali zohľadniť výhody, pokiaľ je to možné aj nehmotné výhody, ktoré plynú poskytovateľovi služby všeobecného hospodárskeho záujmu.

26. V prílohe IV k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2002/22/ES zo 7. marca 2002 o univerzálnej službe a právach užívateľov týkajúcich sa elektronických komunikačných sietí a služieb⁽⁴⁾ a v prílohe I k smernici Európskeho parlamentu a Rady 97/67/ES z 15. decembra 1997 o spoločných pravidlách rozvoja vnútorného trhu

⁽¹⁾ Smernica Komisie 2006/111/ES o transparentnosti finančných vzťahov členských štátov a verejných podnikov a o finančnej transparentnosti v niektorých podnikoch.

⁽²⁾ V tejto súvislosti čisté náklady predstavujú náklady ako boli uvedené v bode 25 alebo náklady po odčítaní príjmov, v prípade ktorých nemožno použiť metodiku výpočtu čistých nákladov, ktorým sa možno vyhnúť.

⁽³⁾ Verejné zdroje informácií, úrovne nákladov vzniknutých poskytovateľovi služieb všeobecného hospodárskeho záujmu v minulosti, úrovne nákladov konkurentov, obchodné plány, sektorové správy atď.

⁽⁴⁾ Ú. v. ES L 108, 24.4.2002, s. 51.

poštových služieb spoločenstva a zlepšovania kvality služieb⁽¹⁾ je uvedené podrobnejšie usmernenie o tom, ako používať metodiku výpočtu čistých nákladov, ktorým sa možno vyhnúť.

27. Hoci Komisia pokladá metodiku výpočtu čistých nákladov, ktorým sa možno vyhnúť, za najvhodnejšiu metódu stanovenia nákladov na plnenie záväzku poskytovania služieb vo verejnom záujme, môžu sa vyskytnúť prípady, v ktorých použitie tejto metódy nie je možné alebo vhodné. V tých prípadoch, v ktorých je to opodstatnené, môže Komisia akceptovať použitie alternatívnych metód výpočtu čistých nákladov potrebných na plnenie záväzkov služieb vo verejnom záujme, ako je metodika založená na alokácii nákladov.

Metodika založená na alokácii nákladov

28. V prípade metodiky založenej na alokácii nákladov sa čisté náklady potrebné na plnenie záväzkov služby vo verejnom záujme vypočítajú ako rozdiel medzi nákladmi a príjmami daného poskytovateľa povereného plniť záväzky služby vo verejnom záujme, ako boli uvedené a odhadnuté v poverovacom akte.
29. Náklady, ktoré sa majú zohľadniť, zahŕňajú všetky náklady potrebné na poskytovanie služby všeobecného hospodárskeho záujmu.
30. Ak sú činnosti príslušného podniku obmedzené na služby všeobecného hospodárskeho záujmu, možno zohľadniť všetky jeho náklady.
31. Ak podnik vykonáva aj činnosti, ktoré nepatria do rámca služby všeobecného hospodárskeho záujmu, náklady ktoré možno zohľadniť môžu zahŕňať všetky priame náklady potrebné na plnenie záväzkov služby vo verejnom záujme a primeraný príspevok na pokrytie nepriamych nákladov, ktoré sú spoločnými nákladmi na službu všeobecného hospodárskeho záujmu a iné činnosti. Náklady spojené s akýmkoľvek činnosťami mimo rámca služby všeobecného hospodárskeho záujmu musia zahŕňať všetky priame náklady a primeraný príspevok na pokrytie spoločných nákladov. Na určenie výšky primeraného príspevku na spoločné náklady možno ako referenčný element podľa potreby použiť trhové ceny za využívanie zdrojov⁽²⁾. Ak nie sú k dispozícii takéto trhové ceny, primeraný príspevok na spoločné náklady možno stanoviť odkazom na úroveň primeraného zisku⁽³⁾, ktorého dosiahnutie sa v prípade

podniku očakáva pri výkone činností, ktoré nepatria do rámca služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, alebo na základe iných vhodnejších metodík.

Príjmy

32. Príjmy, ktoré sa majú zohľadniť, musia zahŕňať aspoň kompletne príjmy zo služby všeobecného hospodárskeho záujmu, ako boli uvedené v poverovacom akte, a nadmerný zisk pochádzajúci z osobitných alebo výhradných práv, aj keď sú tieto práva spojené s inými činnosťami, ako je stanovené v bode 45, a to bez ohľadu na to, či sa tento nadmerný zisk pokladá za štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 zmluvy.

Primeraný zisk

33. Primeraný zisk znamená mieru rentability kapitálu⁽⁴⁾, ktorú by vyžadoval bežný podnik zvažujúci – pri zohľadnení úrovne rizika – či bude alebo nebude poskytovať služby všeobecného hospodárskeho záujmu počas celého trvania obdobia poverovacieho aktu. Úroveň rizika závisí od dotknutého sektora, typu služby a povahy mechanizmu náhrady.
34. V odôvodnených prípadoch sa na stanovenie výšky primeraného zisku môžu použiť aj iné ukazovatele úrovne zisku, než je miera rentability kapitálu, a to priemerná rentabilita vlastného imania⁽⁵⁾ počas trvania obdobia poverenia, rentabilita investovaného kapitálu, rentabilita aktív alebo rentabilita tržieb.
35. Nech sa zvolí ktorýkoľvek ukazovateľ, členský štát musí poskytnúť Komisii dôkaz, že predpokladaný zisk nepresahuje zisk, ktorý by vyžadoval bežný podnik zvažujúci či bude alebo nebude poskytovať túto službu, napríklad vo forme odkazu na návratnosť dosahovanú v prípade podobných typov zákaziek zadaných za súťažných podmienok.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 15, 21.1.1998, s. 14.

⁽²⁾ Vo veci Chronopost (spojené veci C-83/01 P, C-93/01 P a C-94/01 P, *Chronopost SA*, Zb. 2003, s. I-6993) sa Európsky súdny dvor vyjadril k otázke „bežných trhových podmienok“: „Keďže neexistuje možnosť porovnania situácie La Poste so situáciou súkromnej skupiny podnikov, ktoré nepôsobia vo vyhradenom sektore, „bežné trhové podmienky“, ktoré sú nevyhnutne hypotetické, musia byť posúdené na základe cieľa a overiteľných disponibilných prvkov“.

⁽³⁾ Primeraný zisk sa posúdi z pohľadu *ex ante* (skôr na základe očakávaného zisku, než na základe dosiahnutého zisku), aby neboli odstránené stimuly pre podnik zvyšovať efektívnosť pri výkone činností, ktoré nepatria do rámca služieb všeobecného hospodárskeho záujmu.

⁽⁴⁾ Miera rentability kapitálu je tu definovaná ako vnútorná miera návratnosti (Internal Rate of Return, IRR), ktorú podnik dosiahne z investovaného kapitálu počas trvania projektu, t. j. pomer IRR a hotovostných tokov zákazky.

⁽⁵⁾ V každom danom roku je účtovný ukazovateľ „rentabilita vlastného imania“ (ROE) definovaný ako pomer medzi EBIT (ziskom pred úrokmi a zdanením) a vlastným imaním v danom roku. Priemerná ročná rentabilita by sa mala vypočítavať za trvanie obdobia poverenia s uplatnením diskontného faktora v podobe buď nákladov podniku na kapitál, alebo sadzby stanovenej Komisiou v oznámení o referenčnej sadzbe, podľa toho, ktorá z týchto dvoch možností je vhodnejšia.

36. Miera rentability kapitálu, ktorá nepresahuje relevantnú swapovú úrokovú mieru ⁽¹⁾ plus prémie vo výške 100 bázičných bodov ⁽²⁾, sa za každej okolnosti pokladá za primeranú. Relevantná swapová úroková miera je swapová úroková miera, ktorej splatnosť a mena zodpovedajú trvaniu a mene poverovacieho aktu.
37. Ak je poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu spojené so značným komerčným a zmluvným rizikom napríklad preto, že náhrada má podobu fixnej jednorazovej platby, ktorá pokrýva očakávané čisté náklady a primeraný zisk a podnik pôsobí v konkurenčnom prostredí, primeraný zisk nesmie presiahnuť úroveň, ktorá zodpovedá miere rentability kapitálu, ktorá je úmerná úrovni rizika. Táto miera by sa podľa možnosti mala stanoviť na základe miery rentability kapitálu, ktorá sa dosahuje pri podobných typoch zákaziek na poskytovanie služieb vo verejnom záujme zadaných v konkurenčných podmienkach (napr. zákaziek zadaných v rámci postupu verejného obstarávania). Ak túto metódu nemožno uplatniť, je možné po odôvodnení použiť aj iné metódy stanovenia rentability kapitálu ⁽³⁾.
38. Ak poskytovanie služby všeobecného hospodárskeho záujmu nie je spojené so značným komerčným a zmluvným rizikom, napríklad preto, že čisté náklady vzniknuté pri poskytovaní služby všeobecného hospodárskeho záujmu sú v podstate v plnej miere nahradené *ex post*, primeraný zisk nesmie presiahnuť úroveň, ktorá zodpovedá úrovni uvedenej v bode 36. Takýto mechanizmus náhrad nedáva poskytovateľovi služby vo verejnom záujme žiadne stimuly na zvyšovanie efektívnosti. Preto je jeho použitie prísne obmedzené na prípady, v ktorých je členský štát schopný odôvodniť, prečo nie je možné alebo vhodné zohľadniť otázku efektívnosti produkcie a uplatniť taký mechanizmus náhrady, ktorý by poskytoval stimuly na zvyšovanie efektívnosti.
- Stimuly na zvyšovanie efektívnosti*
39. Pri stanovovaní metodiky náhrady členské štáty musia zaviesť stimuly pre efektívne poskytovanie vysokokvalitných služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, pokiaľ neposkytnú odôvodnenie, že tieto stimuly nie je možné alebo vhodné zavádzať.
40. Stimuly na zvyšovanie efektívnosti môžu mať rôznu podobu, a to takú, aby čo najlepšie korešpondovali s osobitnosťami daného prípadu či sektora. Členský štát môže napríklad vopred definovať fixnú úroveň náhrady, ktorá predpokladá a zohľadňuje zvýšenie efektívnosti, ktoré môže podnik dosiahnuť počas trvania poverovacieho aktu.
41. V iných prípadoch môžu členské štáty definovať v poverovacom akte ciele v oblasti efektívnosti produkcie, pričom úroveň náhrady by závisela od rozsahu, v akom boli ciele splnené. Ak podnik ciele nesplní, náhrada by sa mala znížiť na základe metodiky výpočtu uvedenej v poverovacom akte. Naproti tomu, ak podnik ciele presiahne, mala by sa náhrada zvýšiť pri uplatnení metodiky výpočtu uvedenej v poverovacom akte. Odmeny spojené so zvýšením efektívnosti produkcie sa stanovia na takej úrovni, aby umožňovali vyvážené zdieľanie týchto prínosov medzi podnikom a členským štátom a/alebo používateľmi.
42. Každý takýto mechanizmus stimulov na zvýšenie efektívnosti sa musí opierať o objektívne a merateľné kritériá stanovené v poverovacom akte a musí podliehať transparentnému *ex post* hodnoteniu vykonávanému subjektom nezávislým od poskytovateľa služby všeobecného hospodárskeho záujmu.
43. Zvýšeniu efektívnosti by sa malo dosiahnuť bez toho, aby bola dotknutá kvalita poskytovaných služieb, pričom by sa zároveň mali dodržať normy stanovené v právnych predpisoch Únie.
- Ustanovenia uplatniteľné na podniky vykonávajúce aj činnosti, ktoré nepatria do rámca služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, alebo poskytujúce viaceré služby všeobecného hospodárskeho záujmu*
44. Ak podnik vykonáva činnosti patriace do i mimo rámca služby všeobecného hospodárskeho záujmu, interné účty musia vykazovať samostatne náklady a príjmy spojené so službou všeobecného hospodárskeho záujmu a tie, ktoré súvisia s ostatnými službami v súlade so zásadami stanovenými v bode 31. Ak je podnik poverený poskytovaním viacerých služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, buď preto, lebo orgány pridelujúce službu všeobecného hospodárskeho záujmu sú rôzne, alebo povaha služby všeobecného hospodárskeho záujmu je rozdielna, interné účty podniku musia na úrovni každej služby všeobecného hospodárskeho záujmu umožňovať overiť, či nebola poskytnutá nadmerná náhrada.
45. Ak je príslušný podnik držiteľom osobitných alebo výhradných práv spojených s inými činnosťami, než sú služby všeobecného hospodárskeho záujmu, na ktoré sa poskytuje pomoc, a z týchto iných činností plynie zisk vyšší než je primeraný zisk, alebo sa na tento podnik vzťahujú iné výhody poskytované štátom, tieto skutočnosti sa musia zohľadniť, a to bez ohľadu na ich klasifikáciu na účely článku 107 ods. 1 zmluvy, a musia sa pripočítať k príjmom podniku. Primeraný zisk z činností, pre ktoré je príslušný podnik držiteľom osobitných alebo výhradných práv, sa musí posudzovať z pohľadu *ex ante*, vzhľadom

⁽¹⁾ Swapová úroková miera je ekvivalentom medzibankovej úrokovej miery (IBOR) s dlhšou splatnosťou. Na finančných trhoch sa používa ako referenčná sadzba pre stanovenie miery financovania.

⁽²⁾ Prémia vo výške 100 bázičných bodov slúži okrem iného ako náhrada za riziko likvidity týkajúce sa skutočnosti, že poskytovateľ služby všeobecného hospodárskeho záujmu, ktorý investuje kapitál do zmluvy na službu všeobecného hospodárskeho záujmu, viaže kapitál na dobu trvania poverovacieho aktu a nebude schopný predať svoj podiel tak rýchlo a s tak nízkymi nákladmi, ako by to bolo v prípade bežného aktíva bez rizika likvidity.

⁽³⁾ Napríklad porovnaním rentability s priemernými váženými nákladmi kapitálu (WACC), ktoré podnik má v súvislosti s predmetnou činnosťou, alebo s priemernou rentabilitou kapitálu v danom sektore v posledných rokoch, a to pri zohľadnení skutočnosti, či historické údaje sú vhodné pre sformulovanie prognóz do budúcnosti.

na riziko alebo neprítomnosť rizika na strane podniku. Toto posúdenie musí zohľadňovať stimuly na zvyšovanie efektívnosti, ktoré členský štát zaviedol v súvislosti s poskytovaním predmetnej služby.

46. Členský štát môže rozhodnúť, že zisk pochádzajúci z iných činností, ktoré nepatria do rámca služby všeobecného hospodárskeho záujmu, najmä tých činností, ktoré závisia na infraštruktúre potrebnej na poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, musí byť úplne alebo čiastočne pripísaný k financovaniu služby všeobecného hospodárskeho záujmu.

Nadmerná náhrada

47. Nadmerná náhrada znamená náhradu, ktorú podnik dostane nad sumu pomoci definovanú v bode 21 za celé trvanie zmluvy. Ako je uvedené v bodoch 39 až 42, prebytok, ktorý je dôsledkom väčšieho zvýšenia efektívnosti, než sa očakávalo, si môže podnik ponechať ako dodatočný primeraný zisk, ako je to stanovené v poverovacom akte ⁽¹⁾.

48. Keďže nadmerná náhrada nie je potrebná na poskytovanie služby všeobecného hospodárskeho záujmu, predstavuje nezlučiteľnú štátnu pomoc.

49. Členské štáty musia zabezpečiť, aby náhrada poskytnutá za poskytovanie služby všeobecného hospodárskeho záujmu bola v súlade s požiadavkami stanovenými v tomto oznámení a najmä to, aby podniky nedostávali náhrady presahujúcu sumu stanovenú v súlade s požiadavkami stanovenými v tomto oddiele. Na požiadanie Komisie musia poskytnúť dôkazy. Musia vykonávať pravidelné kontroly alebo zaistiť ich vykonávanie na konci poverenia a za všetkých okolností v maximálne trojročných intervaloch. V prípade pomoci poskytnutej iným spôsobom ako na základe postupu verejného obstarávania so zverejnením ⁽²⁾ by sa kontroly mali vykonávať aspoň každé dva roky.

50. Ak členský štát na základe správnej alokácie nákladov a príjmov a na základe primeraných očakávaní už uvedených v tomto oddiele dopredu pevne stanovil úroveň náhrady, ktorá primerane predpokladá a zahŕňa zvýšenie efektívnosti, ktoré možno od poskytovateľa služby vo verejnom záujme očakávať počas obdobia poverenia, kontrola nadmernej náhrady sa v zásade obmedzí len na kontrolu toho, aby úroveň zisku, ktorú je tento poskytovateľ oprávnený dosiahnuť podľa poverovacieho aktu, bola skutočne primeraná z pohľadu *ex ante*.

⁽¹⁾ Podobne aj deficit, ktorý je dôsledkom menšieho zvýšenia efektívnosti, než sa očakávalo, znáša čiastočne podnik, ak je to stanovené v poverovacom akte.

⁽²⁾ Ako je pomoc poskytnutá v súvislosti s internými zákazkami, koncesiami pridelenými bez výberového konania, postupmi verejného obstarávania bez zverejnenia.

2.9. Ďalšie požiadavky, ktoré môžu byť potrebné na zabezpečenie toho, aby rozvoj obchodu nebol ovplyvnený v takom rozsahu, že by to bolo v rozpore so záujmami Únie

51. Požiadavky stanovené v oddieloch 2.1 a 2.8 zvyčajne postačujú na zabezpečenie toho, že pomoc nenaruší hospodársku súťaž spôsobom, ktorý by bol v rozpore so záujmami Únie.

52. Je možné, že za určitých výnimočných okolností, môže zostať vážnejšie narušenie vnútorného trhu nevyriešené a pomoc by mohla ovplyvniť obchod v takom rozsahu, ktorý by mohol byť v rozpore so záujmami Únie.

53. V takom prípade Komisia preskúma, či takéto narušenie nemožno odstrániť vyžiadaním si od členských štátov splnenie podmienok alebo záväzkov.

54. Výskyt závažných narušení hospodárskej súťaže, ktoré sú v rozpore so záujmami Únie, sa očakáva iba za výnimočných okolností. Komisia obmedzí svoju pozornosť na také narušenia, pri ktorých má pomoc značný negatívny dosah na iné členské štáty a fungovanie vnútorného trhu, napr. preto, že podnikom v dôležitých sektoroch hospodárstva neumožňujú dosahovať taký objem operácií, ktorý je potrebný na ich efektívne fungovanie.

55. Takéto narušenia môžu byť zapríčinené napríklad tým, že poverenie má buď trvanie, ktoré nemožno opodstatniť objektívnymi kritériami (ako je potreba amortizácie neprevoditeľných fixných aktív), alebo spája súbory úloh (zvyčajne podliehajúcich samostatným povereniam bez straty prínosnosti pre spoločnosť a bez dodatočných nákladov, pokiaľ ide o účinnosť a efektívnosť poskytovania služieb). V takom prípade by Komisia skúmala, či tá istá služba vo verejnom záujme môže byť rovnako dobre poskytovaná spôsobom, ktorý v menšej miere naruša hospodársku súťaž, napríklad prostredníctvom obmedzenejšieho poverenia, pokiaľ ide o trvanie alebo rozsah, alebo prostredníctvom samostatných poverení.

56. Ďalšou situáciou, v ktorej môže byť potrebné vykonať podrobnejšie posúdenie, je situácia, keď členský štát poverí bez uskutočnenia výberového konania, poskytovateľa služby vo verejnom záujme poskytovaním služby všeobecného hospodárskeho záujmu na nevyhradenom trhu, kde sa už poskytujú podobné služby alebo možno očakávať, že sa budú poskytovať v blízkej budúcnosti v prípade absencie služby všeobecného hospodárskeho záujmu. Tieto negatívne dosahy na rozvoj obchodu môžu byť sivejšie, ak sa má služba všeobecného hospodárskeho záujmu ponúkať za sadzbu, ktorá je nižšia než náklady ktoréhokoľvek aktuálneho alebo potenciálneho poskytovateľa, takže by mohli dôjsť k uzavretiu trhu. Komisia pri plnom rešpektovaní

širokého priestoru pre voľné uváženie členských štátov, pokiaľ ide o definíciu služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, môže preto požadovať zmeny, napríklad pokiaľ ide o pridelovanie pomoci, kde môže primerane preukázať, že by bolo možné poskytovať tú istú službu všeobecného hospodárskeho záujmu za rovnakých podmienok pre používateľov, a to spôsobom menej narúšajúcim hospodársku súťaž a pri menších nákladoch pre štát.

57. Podrobnejšie preskúmanie je opodstatnené aj vtedy, ak poverenie záväzkom služby je spojené s osobitnými alebo výhradnými právami, ktoré závažným spôsobom obmedzujú hospodársku súťaž na vnútornom trhu v rozsahu, ktorý je v rozpore so záujmami Únie. Hoci sa na takýto prípad v prvom rade uplatňuje článok 106 ods. 1 zmluvy, štátnu pomoc nemožno označiť za zlučiteľnú, ak výhradné právo poskytuje výhody, ktoré nemohli byť riadne posúdené, vyčíslené alebo ocenené v súlade s metodikami výpočtu čistých nákladov na poskytovanie služby všeobecného hospodárskeho záujmu opísanými v oddiele 2.8.

58. Komisia bude venovať pozornosť aj situáciám, v ktorých pomoc umožňuje podniku financovať vytvorenie alebo používanie infraštruktúry, ktorá nie je reprodukovateľná, a umožňuje mu uzavrieť trh, na ktorom sa poskytuje služba všeobecného hospodárskeho záujmu, alebo súvisiace príslušné trhy. V takomto prípade môže byť vhodné požadovať, aby konkurenti dostali spravodlivý a nediskriminačný prístup k infraštruktúre za primeraných podmienok.

59. Ak je narušenie hospodárskej súťaže následkom poverenia, ktoré bráni v efektívnej implementácii alebo presadzovaní právnych predpisov Únie, ktorých cieľom je zabezpečenie riadneho fungovania vnútorného trhu, Komisia preskúma, či by služba vo verejnom záujme mohla byť poskytovaná rovnako dobre spôsobom menej narúšajúcim hospodársku súťaž, napríklad prostredníctvom úplnej implementácie právnych predpisov Únie pre jednotlivé sektory.

2.10. Transparentnosť

60. V prípade každej náhrady za službu všeobecného hospodárskeho záujmu patriacej do rozsahu pôsobnosti tohto oznámenia musí dotknutý členský štát uverejniť na internete alebo iným vhodným spôsobom tieto informácie:

- a) výsledky verejnej konzultácie alebo iné primerané nástroje uvedené v bode 14,
- b) obsah a trvanie záväzkov služby vo verejnom záujme,
- c) príslušný podnik a prípadne príslušné územie,
- d) ročné sumy pomoci poskytovanej podniku.

2.11. Pomoc, ktorá spĺňa podmienky stanovené v článku 2 ods. 1 rozhodnutia 2012/21/EÚ

61. Zásady stanovené v bodoch 14, 19, 20, 24, 39, 51 až 59 a 60 písm. a) sa neuplatňujú v prípade pomoci, ktorá spĺňa podmienky stanovené v článku 2 ods. 1 rozhodnutia 2012/21/EÚ.

3. PREDKLADANIE SPRÁV A HODNOTENIE

62. Členské štáty predkladajú Komisii správu o dosahovaní súladu s týmto oznámením každé dva roky. Správy musia poskytovať prehľad o uplatňovaní tohto oznámenia v rôznych sektoroch poskytovateľov služieb vrátane:

- a) opisu uplatňovania zásad stanovených v tomto oznámení v prípade služieb, ktoré patria do rozsahu jeho pôsobnosti, vrátane interných činností;
- b) celkovej výšky pomoci poskytnutej podnikom patriacim do rozsahu pôsobnosti tohto oznámenia spolu s prehľadom podľa hospodárskych sektorov a príjemcov;
- c) údajov o tom, či pri nejakom konkrétnom type služby spôsobilo uplatňovanie zásad stanovených v tomto oznámení ťažkosti alebo či boli podané sťažnosti zo strany tretích strán a
- d) akýchkoľvek iných informácií týkajúcich sa uplatňovania zásad stanovených v tomto oznámení, ktoré si Komisia vyžiadala a ktoré sú spresnené včas pred termínom predloženia správy.

Prvá správa je potrebné predložiť do 30. júna 2014.

63. Okrem toho, v súlade s požiadavkami nariadenia Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 ustanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 93 Zmluvy o ES ⁽¹⁾ (teraz článok 108 zmluvy) a nariadením Komisie (ES) č. 794/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa vykonáva nariadenie Rady (ES) č. 659/1999, ustanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 93 Zmluvy o ES ⁽²⁾, členské štáty musia Komisii predložiť výročné správy o pomoci poskytnutej podľa rozhodnutia Komisie prijatého na základe tohto oznámenia.

64. Správy sa uverejnia na internetovej stránke Komisie.

65. Komisia má v úmysle vykonať revíziu rámca k 31. januáru 2017.

4. PODMIENKY A ZÁVÄZKY PRIPOJENÉ K ROZHODNUTIAM KOMISIE

66. Podľa článku 7 ods. 4 nariadenia Rady (ES) č. 659/1999 môže Komisia ku kladnému rozhodnutiu pripojiť podmienky, podľa ktorých možno pomoc pokladať za zlučiteľnú so spoločným trhom, a stanoviť záväzky, ktoré umožňujú monitorovať dodržiavanie rozhodnutia. Pokiaľ ide o služby všeobecného hospodárskeho záujmu, podmienky a záväzky môžu byť potrebné najmä na to, aby

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 83, 27.3.1999, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 140, 30.4.2004, s. 1.

sa zabezpečilo, že pomoc poskytnutá dotknutým podnikom nebude viesť k neprimeranému narušeniu hospodárskej súťaže a obchodu na vnútornom trhu. V tejto súvislosti môže byť vzhľadom na osobitný charakter jednotlivých služieb všeobecného hospodárskeho záujmu potrebné predkladať pravidelné správy alebo prijať iné záväzky.

5. UPLATŇOVANIE RÁMCA

67. Komisia bude uplatňovať ustanovenia tohto oznámenia od 31. januára 2012.
68. Komisia bude uplatňovať zásady stanovené v tomto oznámení na všetky projekty pomoci, ktoré jej budú notifikované, a prijme rozhodnutie o týchto projektoch v súlade s týmito zásadami, a to aj vtedy, ak projekty boli notifikované pred 31. januárom 2012.
69. Komisia bude uplatňovať zásady stanovené v tomto oznámení na neoprávnenú pomoc, o ktorej prijme rozhodnutie

po 31. januári 2012, a to aj vtedy, ak bola pomoc poskytnutá pred týmto dňom. Ak však bola pomoc poskytnutá pred 31. januárom 2012, zásady stanovené v bodoch 14, 19, 20, 24, 39 a 60 sa neuplatňujú.

6. VHODNÉ OPATRENIA

70. Ako vhodné opatrenia na účely článku 108 ods. 1 zmluvy Komisia navrhuje, aby členské štáty do 31. januára 2013 uverejnili zoznam existujúcich schém pomoci týkajúcich sa náhrad za služby vo verejnom záujme, ktoré je potrebné uviesť do súladu s týmto oznámením, a aby tieto schémy pomoci uviedli do súladu s týmto oznámením do 31. januára 2014.
71. Členské štáty by mali do 29. februára 2012 Komisii potvrdiť, že súhlasia s navrhovanými vhodnými opatreniami. Ak Komisia nedostane žiadnu odpoveď, bude to považovať za vyjadrenie nesúhlasu dotknutého členského štátu.